

ABONAMENTUL :
 Pe un an . . . 80— Cor.
 Pe jumătate an . . . 40—
 Pe 3 luni . . . 20—
 Pe o lună . . . 7—
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 100 franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă știrul 1 Gor.
 Manuscrisurile nu se în-
 napolază.

Constituirea Consiliului dirigent.

Marele Sfat Național Român s'a întrunit în ședință ieri în 2 Decembrie. La propunerea dlui Dr. Iuliu Maniu s'a ales o comisiune de candidare din care au făcut parte dd. episcopi dr. Cristea, dr. Iuliu Hossu, Vasile Goldiș, dr. I. Suci, dr. A. Lazar și dr. Nedelcu. Această comisiune a recomandat Marelui Sfat Național să numească în Consiliul dirigent pe următorii domni: dr. I. Maniu, în calitate de președinte, dr. Victor Bontescu, dr. Vlad, dr. A. Lazar, dr. Hațegan, V. Goldiș, dr. Boilă, dr. Valda, dr. I. Suci, Flueraș, Jumanca, dr. Lucaciu, Braniște, și Oct. Goga. Către seară Consiliul dirigent s'a constituit în următorul mod:

Dr. IULIU MANIU: președinte și interne.

Dr. ALEXANDRU VAIDA: externe și presă;

VASILE GOLDIȘ: instrucție și naționalități;

Dr. VICTOR BONTESCU: agricultură și comerț;

Dr. ROMUL BOILA: comunicație;

Dr. AUREL VLAD: finanțe;

Dr. ȘTEFAN C. POP: război;

Dr. AUREL LAZAR: justiție;

Dr. EMIL HAȚEGAN: codificator în secția justițiară;

Dr. IOAN SUCIU: codificatorul dreptului public și organizatorul constituantei;

IOAN FLUERAȘ: sociale;

VASILE JUMANCA: industrie;

Dr. VASILE LUCACIU, dr. VALER BRANIȘTE și OCTAVIAN GOGA fără resort.

Glasul conștiinței.

După ce neamul românesc de dincoaci de culmile Carpaților a urcat de zece veacuri și mai bine, cu răbdare de Crist, drumul greu al Golgotei, ziua de 1 decembrie 1918, l-a făcut părtaș învierii de veci. Ziua aceasta rămâne de-acum până la sfârșitul veacurilor zi memorabilă în istoria neamului românesc, căci în această zi s'a desăvârșit unitatea națională a Românilor, în această zi s'a pus temelie statului național: România Mare. Glasul conștiinței, sub spuză în sufletele românești, a izbucnit cu vehemență și a grăit lumii întregi.

Abia se nfriripase cu câteva săptămâni înainte organizarea poporului românesc de dincoaci de Carpați, scrisori pline de duiosie ni-au adus sufletul conștiinței naționale, cu o putere, cum n'o bănuiam în sufletele celor dela granițele etnice. Români din comitatul

Ugocia roagă Consiliul național român central, ca la timpul său să nu-și uite de cele opt comune fruntașe, curat românești, cu peste zece mii de locuitori, cari comune dealcum sunt în continuitate cu masa mare a românismului. Români din Banat vin la Alba-Iulia în număr impunător, îndurând toate piedecile ce li-au gătit streinii de neamul nostru, ca să realizeze alipirea la România Mare a întregului ținut între Muraș-Tisa și Dunăre. Români din Maramureș, îndurerați de cuvintele „pân' la Tisa”, cer cu tărie ca granița de miazănoapte a României-Mari să treacă și peste Tisa, căci nu vor să rămână orfani, lipsiți de brațele calde ale mamei. Bihorul, unde lucrase mai mult sistemul întunecului și al părăsirii, a venit cu caldă inimă din toate colțșoarele, să ducă la periferii o părticică din lumina învierii pregătitoare pentru înălțare. Și toți, din cele mai îndepărtate periferii, au venit, ca după praznic să se întoarcă în sfârșit „acasă”.

Glasul conștiinței a grăit în sărutările ce și-au dat, sus pe podiu, în elipa mare, arhierii ambelor confesiuni, căci sunt în primul rând Români; — în îmbrășosarea înduioșătoare a dlor dr. I. Suci și P. Halippa, căci basarabeni, transilvănenii, bucovinenii sunt toți Români. Glasul conștiinței a grăit în declarația dlui Jumanca, că principiile lor socialiste nu esclud sentimentul național, fiind social-democrații în primul rând Români.

Lacrămile oratorilor în marile clipe, când s'a înfăptuit crezul național al tuturor românilor și lacrămile celor de față, când oratorii au atins strunele ce vibrau în suflete, aceste lacrimi de bucurie — întâiele lacrimi de bucurie, de când neamul nostru a luat ființă pe aceste plaiuri — au fost manifestarea cea mai curată a conștiinței naționale.

Liberi, s'a descătușat și sufletul nostru, și conștiința, sub spuză pân'-acum, a grăit. A grăit întregii lumi, cu putere, pentru că e glasul conștiinței unui neam de 14 milioane.

Adunarea Națională din Alba-Iulia.

După discursul memorabil al dlui Vasile Goldiș ia cuvântul imediat d. dr. Iuliu Maniu, diplomatul fin și subtil în stare să rezolve cu mare ușurință cele mai dificile probleme politice. D. dr. Iuliu Maniu, după o introducere savantă ia rând pe rând hotărârile din proiectul de rezoluție și le argumentează cu un aparat științific. (Vorbirea lungă încă nu ne-a transcris-o stenograful).

În numele socialistilor români, cari de aici încolo se închiagă într'un partid socialist-român, ia cuvântul d. Jumanca:

Onorată Adunare Națională,

În 1914 când izbucnise crâncenul războiu european, când întreaga lume, dar mai ales Franța tremura de groaza că libertatea republicii franceze are să fie dripită de militarismul german, atunci întreaga națiunea franceză, social-democrații și toate partidele într'o singură unire, s'au ridicat și au ținut piept puvoaiului ce venia dela hotare. Astăzi e vorba de libertate, de posibilitatea în viitor a culturii românești și astăzi venim și noi aici adevărații reprezentanți ai muncitorimei românești (trăiască, bravo, trăiască muncitorii români), din Ungaria, Transilvania și Banat, venim să declarăm în fața prea cinstitelor adunări în fața Internaționalei socialistilor și în fața întregii lumi că *vrem unirea tuturor Românilor* (urale extraordinare). Noi vrem și suntem gata a lupta cu toate mijloacele pentru înfăptuirea și apărarea unirii. Noi suntem proletari (voce din public: ai altora), noi ducem luptă socială de clasă, în lupta aceasta suntem solidari cu toți frații. Cu toții suntem pentru transformarea societății astfel, ca fiecare om să fie om liber și stăpân pe sine însuși (de numeroaseori: bravo). Dar solidaritatea aceasta n'o înțelegem în așa ca să fim și pe mai departe sateliții unui partid, nu voim să fim și pe mai departe o clasă fără importanță care n'are la dispoziție nici mijloacele de afirmare și dezvoltare, deaceia, când aderăm la unirea tuturor Românilor, voim totodată și posibilitatea de dezvoltare a muncitorimei române, voim să deschidem porțile largi, în această țară Românească nouă (strigăte: trăiască România-Mare) să se desvolte și progreseze și poporul muncitor, așa cum au progresat și popoarele muncitoare din Apus.

Socialdemocrația nu-i identică cu lipsa simțului național (aplauze, trăiască), noi nu zicem ubi bene ibi patria ci acolo unde ți-e patria, acolo să-ți cauți fericirea vieții tale, de aceea noi nu ne temem că nu vom avea puterea drepturilor la o viață liberă (așa-i, aplauze). Când aderăm la unire, nu o facem numai pentru că în interiorul nostru există simțul acesta, ci și din convingerea fermă și conștiința clară că prin postulatele luate în rezoluția prezentată, sunt cuprinse toate celelalte garanțe pentru democratizarea României. Noi am trăit într'una cu tovarășii noștri unguri, ce e mai mult, ei ne-au dat mult ajutor de ne-am organizat, ei au căutat să ne sprijinească pentru că să ne putem afirma în Internațională, dar azi a sosit momentul când declarăm că suntem solidari; ca o clasă cu ei nu le suntem dușmani, dar vrem să fim în viitor singuri în brehetul Internaționalei (așa-i, aplauze). În Ardeal, Banat și Tara-Ungurească nu sunt numai muncitori români, ci e fapt că proletariatul din aceste ținuturi este în majoritate de altă naționalitate. Dar pentru noi socialistii români acesta nu poate fi un motiv ca să nu aderăm la unire, pentru că noi muncitorii ne simțim una cu întreg neamul (aplauze). În felul acesta ne-am înțeles în Marele Consiliu Național, în spiritul acesta am stăruit pentru redactarea rezoluției înaintate și atunci când am stabilit punct de punct n'am făcut-o din alte considerații decât numai și numai prin aceste postulate, după convingerea noastră, se poate asigura adevărata fericire a României. Aceste puncte noi le putem reprezenta în fața lumii întregi și în fața lumii întregi putem să dovedim că n'am pășit nici în dreapta nici în stânga din calea socialdemocrației. Avem dreptul să înfăptuim ceea ce voim. Cu aceste cuvinte încheie și declară înăodată, atâta timp până când putem pe baza punctelor acestora să conlucrăm împreună, o vom face-o cu toată dragostea și tot devotamentul, însă ne susținem dreptul ca și în viitor să luptăm pentru a propaga opiniile partidului nostru social-democrat (trăiască, aplauze unanime).

Proclamația hotărârilor din rezoluție.

Președintele întreabă: Mai este cineva care să ia cuvântul? (Nu, nu!) Cu votul dv. unanim declarăm

că proiectul de rezoluțiune s'a primit cu unanimitate. (Trăiască!)

Dr. Vaida prezintă lista Marelui Sfat Național.

Mărită Adunare Națională, (Voci din public: scurt, mai scurt; era ora 1): Veacuri dearândul am purtat lupte zadarnice. Acum a trecut epoca suferințelor și visurilor neîmplinite, suntem în fața roadelor acelor lupte. De aceea suntem datori să muncim cu puteri însutite. Locul sfertărilor sleite să-l ia munca rodnică, pentru ca clădirea edificiului României mari să fie solidă. Conform uzului parlamentar în toate statele din Europa, avem nevoie de o corporațiune investită cu puterea să lucreze și să vorbească în numele întregului neam românesc. De aceea Marele Consiliu Național s'a sfătuit și a consimțit să prezinte această listă de nume a reprezentanților din toate comitatele. Se poate ca să nu fie completă această listă făcută în pripă și să se fi făcut nedreptate unora, totuși, astăzi suntem, cred cu toții de acord ca să înlăturăm interesele personale (așa-i, așa-i!) iar pentru completare ulterioară rezervăm dreptul de opțiune pentru cine ni se va anunța dintr'altă parte. (Citește lista celor 130 membrii, apoi continuă):

Marele Sfat național trebuie să se întregească cu membrii partidului social-democrat român (citește lista celor 20 de socialiști români), cu arhierii, prepoziții capitulari, vicarii, arhimandriții și protosincelii.

Solidaritatea frumoasă care s'a dovedit prin aclamațiunile dvoastre de Marelui Sfat Național puterea ca să întemeieze fericirea și mărirea României Mari. (Aplauze furtivoase).

Președintele anunță că lista prezentată s'a primit cu unanimitate.

Episcopul *dr. Demetriu Radu* propune ca Adunarea Națională să voteze mulțumită Consiliului Național Român ce și-a depus mandatul (trăiască, votăm.) Roagă apoi pe arhierii să binecuvânteze lucrările Adunării Naționale (episcopii se ridică de pe scaune și fac semnul de binecuvântare). Imediat se ridică și i-a cuvântul P. S. Sa episcopul Aradului și totodată locțiitorul de mitropolit Ioan I. Papp înălțând rugăciune de mulțumită și rostind următorul discurs de încheiere:

Onorată adunare națională! Cu rugăciunea pe buze și cu cugetul la Dumnezeu pleacă creștinul adevărat la lucrurile și îndeplinirile sale. Cu rugăciunea pe buze și cu cugetul la Dumnezeu se întoarcă omul creștin la vatra sa familiară. Pleacă adevărat cu rugăciunea de cereri și se întoarce cu rugăciunea de mulțumită.

Rugăciuni de cerere am înălțat și noi astăzi la sfintele altare și încă rugăciuni încheiate cu lacrimi de bucurie, și acum la încheierea lucrului pentru care ne-am adunat se cuvine să aducem rugăciune de mulțumită la Tronul dumnezeirii cu atât mai vărtos, că a învrednicit și neamul nostru românesc de-a ajunge acel moment, care — și după spusele istoricului Tacit — este rar în felul său, la un individ, o familie și cu atât mai vărtos o societate mare, cum e și neamul nostru românesc, să poată da sbor liber cugetelor și sentimentelor sale și cu atât mai rar momentul, ca sentimentelor sale să poată da expresiune liberă în modul și forma, cum ni s'a dat nouă — națiunii române din Ungaria, Transilvania și Banat, la marea prăznuire a zilei de astăzi.

Tocmai deaceia acum la ajungerea scopului pentru care ne-am întrunit, abia am putea aduce Domnului o rugăciune mai potrivită, decât cu cuvintele: „*Înalță-Te peste ceruri Dzeule și peste tot pământul mărirea Ta!*” (Ps. 56, v b.)

Onorată adunare națională! Trăim de veacuri pe acest pământ, pe care ne-a așezat divul Traian și pe care moșii și strămoșii noștri avându-l în stăpânire, l'au apărat cu sângele și viața lor în contra năvălirii oardelor barbare, cari după spusele istoriei „*veniau ca și lăcuste în agții sămănași, tăind fără milă, răpind fără cufare, lipsind pe fii de tată și pe surori de frați și astfel l'au apărat în contra tuturor neamurilor și semințiilor, cari în cursul*

veacurilor s'au strecurat pe aici spre a-și oenca adăpost.

Și moșii și strămoșii noștri conștii de dreptul și datoria lor, ajutat de curajul și bărbăția omului stăpân, au luptat cu succes contra acestor năvăliri până atunci pânăcând șireția și viclenia acestor neamuri, sprijinită de forța împrejurărilor, priincioase scopurilor lor, a întors roata norocului spre umilirea neamului nostru în măsura, că toată mângăerea ce le-a mai rămas, era redusă la credința și nădejdea în Dumnezeu dreptății, iar până atunci toată mângăerea lor a fost redusă la dreptul de a ridica ochii minții și cugetului la Dumnezeu exclamând cu psalmistul astfel: „*Dumnezeule, veni! au neamurile cu moștenirea Ta, spurcat-au bisel'ica Ta, făcutu-ne-au ocară vecinilor noștri batjocură și răs celor din jurul nostru!*” (Ps. 78, v. 1. 4.

Acest jug al jobăgiei, acest vestmânt de batjocură, de ocară și de răs, deci de mare umilire, l'au purtat în cursul veacurilor nu numai moșii și strămoșii ci și părinții noștri și chiar și noi cei de acum, încât am ajuns să ne convingem, că nici cuvântul capului încoronat dat în fața unei deputațiuni nu ne dă garanție de existență de afirmare și dezvoltare firească ca popor de ordine pururea credincioși Tronului și patriei străbune, pentru care în cursul tuturor veacurilor am adus toate jertfele de sânge și avere, ce ni s'au cerut.

Episcopul bisericii noastre române din Transilvania, Ungaria și Banat, a fost în toate aceste timpuri conștiu de înalta sa poziție de păstor și conducător natural al turmei sale cuvântătoare.

Ca atare a fost conștiu atât de îndreptățire, de a fi expresiunea fidelă a sentimentului și astfel a stării sufletești a neamului său, cât și de chemarea de a sprijini cu cuvântul și cu fapta mișcările inițiate de fruntașii săi mireni, ca factor politici competenți în conducerea destinelor națiunii noastre române, deci în toate mișcările de a asigura acestei națiuni dreptul firesc de existență, de afirmare și dezvoltare pe toate terenurile vieții publice, culturale, sociale și economice în măsura dreptului, de care se bucură națiunile, cu cari trăim în societate pe acest pământ strămoșesc.

Că și noi episcopii de acum ai bisericii române din părțile pomenite suntem conștii de legătura sfântă în care am stătut și stăm cu neamul nostru românesc atât ca odrasle din rădăcina lui, cât și ca păstorii lui sufletești; că mai suntem conștii atât de îndreptățirea cât și de chemarea și datorința noastră ca atari, dovadă învederată a fost declarațiunea noastră solemnă și unitară, în senzul căreia, pe marele sfat național al nostru, constituit din elita păstorilor noștri, l'am recunoscut și decretat de reprezentant și conducător politic al națiunii noastre române din Ungaria, Transilvania și Banat și dovadă și mai grăitoare este faptul, că la bucuriul de chemare a acestui mare sfat ne-am prezentat la această măreață adunare națională în număr complet întocmai precum în număr complet am participat la Blaj înainte de 7 ani la prăznuirea semicentenarului de viață și activitate a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Ne-am prezentat atunci în corpore, ca să dovedim lumii, că de câteori e vorba de limba și literatura noastră română suntem conștii de adevărul, că precum alte neamuri, tot astfel și națiunea noastră română nu trăiește numai prin mângărul mai mare sau mai mic al fiilor săi, ci trăiește prin însăși limba și literatura sa pentru care moșii și strămoșii noștri s'au luptat mai mult, decât pentru însăși viața lor.

Ne-am prezentat și acum în corpore la această mare sărbătoare națională, ca să dăm probe

învederate că de câteori se tractează despre soartea neamului românesc: clerul și poporul credincios, ca fiii adevărați sunt una în cugete și simțiri, sunt una în dorințele și aspirațiunile naționale dela vlădică până la opincă și dela opincă până la vlădică.

Ne-am prezentat aici îndeosebi cu scopul și dorința că precum antecesorii noștri, vrednici de pomenire, episcopi de pe vremuri au suspinat împreună cu clerul și poporul credincios sub povara sistemului de împilare a tot ce a fost românesc, acum tot împreună cu clerul și poporul nostru să prăznuim *bucuria zilei, în care ne-a răsărit și nouă soarele dreptății, care ne este chezașia unei vieți viitoare ca națiune românească liberă și unică îndreptățită* a dispune de soartea sa prezentă și viitoare.

Este mare și însemnată această sărbătoare națională chiar și numai prin numărul impunător al celor prezenți, dar *timbru adevărat* al acestei sărbători — unice în felul ei, nu-l dă nici numărul nostru al celor de față, nici numărul celor reprezentați prin noi la această adunare, ci ael *timbru* îl dă *însuș scopul*, pentru care ne-am întrunit, care scop abia și-ar afla condeiu, care să-l defineze mai nimerit, și abia și-ar afla grai, care să-l exprime în cuvinte scurte și totuși atât de corespunzător dorințelor și trebuințelor de viață națională a poporului nostru românesc, decât cum l'a definit și exprimat nemuritorul Andreiu Murășan la 15 Maiu 1848 în versul următor:

„Aceasta e ziua, în care Românul
Pătruns de chemarea spiritului său
Își scutură jugul impus de păgânul
Ce n'avu nici lege nici chiar Dumnezeu!”

Acum dară, când prin concluzele acestei adunări aduse cu vot unanim și cu însufletire deamă de asemenea moment fără pereche, în tot trecutul nostru îndepărtat, ne vedem realizată dorința nutrită de veacuri; acum, când ne vedem eliberați de jugul sclăviei seculare și am făcut începutul de a dispune înșine de soartea noastră și a neamului nostru românesc; acum când în fața acestor concluze trebuie să amuțescă graiul și să cadă din mână condeiuul tuturor acelor, cari nu înceată cu răsvrătirea pe tema că marele sfat al națiunii române nu ar fi reprezentantul dorințelor neamului întreg, nu ne rămâne, decât să dăm mulțumita noastră prevedinței divine pentru că s'a milostivit a ne învrednici de bucuria acestei zile prin care s'a dat înviere și viață națională și neamului românesc din aceste părți.

Să ridicăm deci ochii minții și cugetul inimii la Dumnezeu și să exclamăm cu psalmistul: „*Înalță-te peste ceruri Dumnezeu și peste tot pământul mărirea Ta!*”

După toate aceste mulțumind tuturor cari au concurat cu cuvântul și cu fapta dragostei lor de neam la ajungerea acestui scop și rugând pe Dumnezeu să binecuvinteze lucrările noastre, adevărat să ne învrednicească a vedea întrupată dorința exprimată de noi cei prezenți în concluzele adunării noastre naționale de acum, declar sedința adunării noastre naționale convocată pe ziua de astăzi, de încheiată.

Întreg publicul isbuonește în aplauze și întonează cântarea cântărilor noastre: *Deșteaptă-te Române*. Cu aceste se încheie Adunarea Națională și lumea începe să se strecoare din sală.

Pe câmpia lui Mihail Viteazul

se strânsese imensul public, din toate părțile românișmului. De pe cele patru tribune au vorbit numeroși oratori informând detaliat despre menirea Adunării Naționale și citind publicului mare rezoluțiunea. Au vorbit dd. dr. Aurel menirea Adunării Naționale, și citind publicului leam și Roșian și alții. Din partea social-democra-

tlor a vorbit d. Jumanca. Dintre vlădici au vorbit domnii-episcopi dr Iuliu Hosu și dr Miron E. Cristea.

Cuvântarea episcopului Dr. E. M. Cristea.

Mărită nație română!

Sunt aproape două mii de ani, de când împăratul Traian a sădit, a altoit, nobila viță romană în trupina vâjnoasă a rezistentului neam dacic, dând astfel naștere poporului nostru român.

Ca o sentinelă neadormită și credincioasă a organizației și a civilizației romane, a răspândit acest popor lumina culturii latine, prefăcând aceste plaiuri și ținuturi — pe atunci încă sălbatice — în „Dacia felix”.

Dară năvălirea Hunilor și a numeroaselor horde barbare — câte s'au strecurat pe aicia în curs de veacuri — nu numai ne-au stingherit în munca și opera noastră, ci ne-au înfrânt pentru multă vreme, și — ceea ce a fost mai rău pentru noi — ne-au divizat, ne-au împărțit.

Astfel cu timpul am ajuns ușor unii în jugul Maghiarilor, dedați dela fire — ca și ceilalți Turani — a trăi din sudoarea altora; — alții au ajuns în robia Turcilor, mai târziu a Germanilor și a țarismului rusesc. Mai lungă a fost robia noastră, a Românilor din Ungaria și Transilvania, care a durat o mie de ani.

V'aș amări prea tare sufletele și aș prea întu-neca seninătatea acestui frumos praznic național, dacă v'aș înfățișa icoana amănunțită a lungilor noastre suferințe din cursul acestor 10 veacuri.

Amintesc numai:

Cum am zăcut veacuri întregi în cea mai neagră lăbărie,

cum am fost proscrși de legile nu numai aspre, ci draconice ale lui Verböczy,

cum în atâtea rânduri ne-am pierdut pe toți conducătorii,

cum ne-au sfâșiat chiar credința strămoșească, cum au rupt legăturile canonice și firești ale bisericii noastre cu biserica mamă a fraților de dincolo,

cum ne-au bătut păștorii, ca să se risipească mai ușor turma,

cum au hrănit cu scump sângele nostru toate lăptăriile lăpădăturilor străine ș. a.

Dară cu toate acestea — precum după vorba lui Alexandru „Ceahlăul sub fortună nu cade mușuroiu” — așa și puterile neamului românesc n'au putut fi zdrobite pentru totdeauna. Din contră! Mulțumită puternicei însușiri a poporului de-a se spori văzând cu ochii, s'au împlinit față de noi cuvântul poetului:

„Barbarii vin, barbarii trec, Românul îi petrece;
„Și — unde unul a căzut — răsar în locu-i zece.

Astfel codrul neamului a odrăslit mereu, suplinind nu numai golurile marilor jertfe ci am fost chiar în stare să dăm lumii — pe lângă multe altele — și eroii, ca pe Ioan Corvinul, carele — ca și Ștefan cel mare — a frânt puterea semilunei păgâne, pe Matei Corvinul, carele a fost cel mai mare rege al Ungariei.

Însă cu cât începeau să iasă mai bine la iveală strălucirile noastre însușiri strămoșești — cu atâtea se sileau mai tare turanicii noștri tirani a ne asupri și strămtora.

Orbiți de gogorița „idei de stat național maghiar” nu s'au rușinat a născoci cele mai drăcești căi și mijloace cu scopul hotărât de a ne desființa și maghiariza. De-o parte Habsburgii haini și meșteri intru a sămăna intrigi și discordie între popoarele fostei monarhii, ca astfel să le poată domina și să se poată susține, de altă parte barbarii de Germani au aflat în finii lor Maghiari pe cei mai tipici ucenici ai imoralei lor devize: „Macht geth vor Recht”. Contele negru Iuliu Andrassy, pe care intenționează republica maghiară a-l trimite ca delegat la tratativele de pace, a declarat în camera ungară: „Cauza naționalităților din Ungaria este chestie de putere nu de drept”. Mai ales ceea ce au făcut cu noi în anii din urmă, trecute toate marginile. Strigau la cer răzbunare nedreptățile, cari trebuia să le suferim. Ne dureau mai ales încătușarea sufletului nostru românesc și răpirea școalelor, căci n'am uitat nici pe o clipă admoniția dela 1848 a marelui Bărnut: „Și cu cât vor învăța mai mulți Români la școale străine, cu atât va pierde națiunea mai mulți fii”. Fiecare fiu înstrăinat era o bucată ruptă cu dureri din trupul nostru.

În fața asupririlor și a nedreptăților, pe cari nu le puteam opri, ne-am retras rezignați la vetele familiilor și la altarele bisericuțelor noastre; și acolo am străjuit cu neadormită grijă și am

salvat scumpele comori ale sufletului: legea, limba, datinile strămoșești și toată moștenirea ființei noastre etnice de Români.

Dar asupririle acestea — deși ne-au împestrat cu străini pământul strămoșesc prin colonizări și cu toată forța mijloacelor de guvernament, ne-au înstrăinat orașele, ne-au ținut în neștiință, în piedecând aproape orice pregores; — totuș nu ne-au putut istovi, ci ne-au făcut mai rezistenți, ne-au întărit, ne-au închiegat. Iară țara fraților din regatul liber a devenit pentru noi steaua strălucitoare a nădejdlor noastre de mai bine.

Prinzând curaj, am întezit tot mai mult lupta noastră politică, pornită în contra opresorilor noștri, cristalizând tot mai clar ținta aspirațiilor noastre naționale.

La anul 1866 scrie Papiu Ilarian unui deputat român din parlamentul ungar: „Românii să pretindă curat și simplu, ca să fie națiune politică egală... Numai înainte cu curaj și cauza noastră va ajunge la cunoștința Europei — și atunci ați câștigat totul”.

Bărbăteștile lupte politice ale episcopilor și fruntașilor noștri conducători, pecetluite cu însemnate jertfe de mucenici naționali, formează pagini strălucite ale trecutului nostru întreg.

Ele au convins pe marile popoare, cari conduc destinele lumii, despre sfințenia și despre îndreptățirea aspirațiilor noastre spre libertate.

Și când tiranii noștri seculari au intrat și în sfințele noastre biserici și ne-au pângărit altarele lor, pe cât de sfinte pe atât și de românești, frații noștri liberi n'au mai putut suferi umilirea noastră. Atunci și Maimarele fiu al marelui său părinte Ioan Brătianu — în casa căruia s'au cultivat cu sfințenie cultul desrobirii noastre, cu aprobarea plină de însuflețire a tuturor factorilor competenți, urmați de toată țara — a sfătuit din poziția sa plină de răspundere pe Vodă, să scoată sabia și să înceapă lupta alături de acele popoare, pe-a căror steag este scris: „Infrângerea tirăniei, biruința dreptății și eliberarea popoarelor asuprite”. Ajutoul Celui de sus a fost cu ele și cu noi; căci adecă cuprind cuvintele însuflețitului Nicolae Bălcescu: „Dumnezeu a lăsat libertatea pentru popoare; și cine se luptă pentru libertate, se luptă pentru Dumnezeu”.

După 52 luni de uriașe jertfe și de mult sânge românesc, vărsat în lupte crunte, a biruit sfânta și mântuitoarea poruncă din solia puternicului Mesia-Wilson: „Tot poporul trebuie să aibă libertatea a fi stăpân pe sine și a-și croi însuș viitorul și soarta”.

Ca să ne folosim și noi Românii din Ungaria și Transilvania de dreptul, cuprins în acest evanghelic principiu, am venit la această istorică și măreață adunare națională în străvechia Alba-Iulie, de care ne leagă amintirea celor mai crude chinuri și suferințe, dară și cea mai sfântă nădejde.

Deși au trecut decenii, chiar veacuri de atunci, totuși și acum aud, cum geme de adânc din fundul temniței regele munților Iancu, aud mai ales suspinele, vaețele și sfâșietoarele umelte de durere ale mucenicilor Horia și Cloșca, cari aici au fost trași pe roată.

Sub impresia acestor amintiri amare, sub impresia proaspetelor noastre suferințe din anii războiului... care Român mai poate dori, să mai trăim în același stat cu Maghiarii? Cine ar dori aceasta, nu poate fi Român. Promisiunile deșarte din cursul veacurilor ne-au învățat a nu mai avea în Maghiari nici o încredere.

Dară chiar de s'ar fi șters încă nu ne putem gândi la altceva, decât la aceea, ce-au hotărât și făcut frații din Basarabia și Bucovina, adecă la Unirea cu scumpa noastră Românie, alipindu-i întreg pământul strămoșesc.

Aceasta trebuie să fie singura noastră tendință firească; doară idealul suprem al fiecărui popor, ce locuiește pe un teritor compact, trebuie să fie unitatea sa națională și politică. Am fi niște ignoranți, vrednici de dispreț și râsul lumii, dacă în situația de azi am avea altă dorință. Numai din unirea tuturor Românilor de pretuțundenea vor putea răsări astfel de produse și manifestări ale geniului nostru național, cari prin însușirile lor specific românești să contribuie la progresul omeniei.

Deci — oricât de tare ar fi gardul Carpaților, care până acuma ne-a despărțit de frații noștri — totuș azi și aici — în atmosfera tradițiilor lui Mihail Vodă Viteazul — nu pot decât să eşlam împreună cu poporul Rădulescu Niger:

„Hotarele de astăzi sunt margini trecătoare,
„de care timpul râde;
„Căci el pătrunde 'n taina ursitei viitoare,
„când ele s'or deschide!

Ciasul deschiderii a sosit.

Nu putem și nici n'avem lipsă să rătăcim Carpații, căci ei sunt și trebuie să rămână și în viitor inima Românismului, dar simțesc că astăzi prin glasul unanim al mulțimii celei mari, vom deschide larg și pentru totdeauna porțile Carpaților, ca să poată pulsa prin arterele lor cea mai caldă viață românească și ca prin aceasta să ni se înfăptuiască:

„acel vis neîmplinit, copil al suferinții,
„de-a căruia dor au adormit și moșii și părinții.

Am firma nădejde, că glasul vostru unanim și prin voi glasul întregii națiuni se va concentra asupra singurei dorințe, pe care o pot exprima în trei cuvinte:

Pân' la Tisa! Amin!

Cronica zilei.

Trupele române în Târgul Mureșului.

Cluj, 2 Dec. Comandantul trupelor române din Reghinul-săsesc, a trimis Duminecă, ca să aducă la cunoștință, că trupele române Luni înainte de amiază vor ocupa orașul. Luni la orele 11 un detașament mai mare — sub conducerea unui colonel — a intrat în oraș. Colonelul român a declarat trimișilor orașului, că vin ca prieteni și vor asigura liniștea și ordinea. Trupele române au ocupat edificiile publice, posta, telegrafii și gara.

Berlin. În cercurile din Berlin circulă șvonul, că Ungaria a făcut propunere Angliei, ca să aleg de rege al Ungariei pe prințul de Connaught.

Știrea aceasta, întrucât e adevărată, dovedește cât de slab este simțul republican la Maghiari. Dacă însă știrea nu-i adevărată, totuș e tare străvezie prudența de a salva cu orice preț și pe orice cale ceace nu se mai poate salva.

Berlin. Mareșalul Foch a dat ultimă de 24 ore guvernului german, ca să extradeie locomotivele cele mai mari.

INFORMAȚIUNI.

Noi vrem unirea tuturor...

Prin sânge cald, prin foc și fum,
Dreptatea s'a pornit la drum,
În strale rupte, și-a venit
Pe-un cal, din viscol plămădit,
La poarta mea, și ni-a șoptit:
„E ceasul sfânt, mântuitor,
Jurați unirea tuturor!”

„Jurăm!” răspund din codii-atunci
Robiții milenarei munci;
„Jurăm!” răcniră cei legați
Și 'n țară grele-erecați;
Carpații chiamă frați la frați:
„Sub steagul nostru tricolor
Jurăm unirea tuturor!”

Pământ, cu sânge scump udal,
De mil de mame săruțal,
De azi nepoții lui Traian
Se zmulg din mână de dușman;
Și 'n loc de negre pușcării
De fureci și triste bălării
Altare sînte-or înflori:
„Sub steagul nostru tricolor
Jurăm unirea tuturor!”

Dela Abrud, de prin Albac,
Din Tebea, unde moaște zac;
Din câmpul Sîntei Libertăți,
Din cel Bănat, cu bunătăți,
Venii la praznic, mici și mari,
Voinici, cu plepturile tari,
Eroii noștri legendari!
Sub steagul nostru tricolor
Noi vrem unirea tuturor.

Și, când sub geana zorilor
Încinge-om hora horilor
Crălesei sărbătorilor:
Cu ochii umezi, fericiți,
În dragoste să-i învăliși
Și-o clipă veacuri să trăiți:
»Sub steagul nostru treicolor
Jurăm unirea tuturor!»

Străinii, cari ne-or fi văzând
O inimă, un dor și-un gând:
Bătrâni, la față mbujorați,
Fectori, ca lei de bărbați,
Pe toți Românii-odată frați:
Ș-or pune jurământul lor
Sub mândrul nostru treibolor!

Tu, Dolno, veselă zimbești,
Cu ochi sloși la cer privești,
Cu tine toți eroii vin
Să mulțămim, să-l preamărim
Pe-al bunilor stăpân divin:
»Sub brațu-i sfânt, ocrotitor
Serbăm unirea tuturor!»

Topiți, Carpați se deschid
De vecl, de vecl, ș-om face zid
Ca stânca sură de granit
Acestul neam nebiruit,
Sosit-a ceasul mult dorit:
»Cântați unirea tuturor
Sub mândru nostru treicolor!»

Eroi căzuți la Doberdo
Martiri veți fi de-aci încolo,
Ivangorodul blestemat
În sânge de român scaldat
Născu minunea ce-am visat:
»Sub steagul nostru treicolor
Jurăm unirea tuturor!»

Ales. Munteanu al lui Vasile
protopop ort. român.

Fiind mâne sărbătoare — Intrarea în biserică — numărul proxim al ziarului nostru va apărea Joi noaptea.

După știrea mai nouă trupele române în număr de peste 1000 de soldați au intrat în Oșorheiu. În frunte cu colonelul Giurgescu. Reprezentanții orașului l-au rugat să fie binevoitor față de locuitori. Colonelul român a răspuns că trupele române vin în numele regelui Ferdinand și nimeni nu se va întâmpla nici o neplăcere. Românii au intrat în oraș în cântecele muzicii lor militare. După amiază un detașament român a intrat în Nirășteu.

Din Cluj ni se anunță: Românii au ocupat mai multe comune din comitatul Cojocnei, cari de altfel se află dincoace de linia demarcațională. În zilele cele mai apropiate Românii vor intra în Cluj, care deasemenea se află afară de linia aceasta demarcațională. Consiliul național român din Cluj, este asaltat cu întrebări asupra informațiilor ce le au, despre intrarea și ținuta trupelor regatului român. Lumea așteaptă cu încredere și liniște ocuparea Clujului.

Intrunirea de cunoștință a ofițerilor sârbi. Consiliul Național Sârb din Arad a dat ieri la 1 Dec. banchet în onoarea ofițerilor sârbi din Cetatea Aradului. La banchet au participat aproape 120 persoane. Orașul a fost reprezentat prin prefectul comisar guvernial Varjassy și primarul Löcs, iar Consiliul Național Român și Garda Națională Română prin domnii adv. Dr. Alexa Boțioc, ofițerii căp. Rișcuța, Bugariu și Mihai Popovici.

Șirul toastelor l'a deschis dl Emil Tabacovici președintele C. N. S. salutând în limba sârbească armata sârbească și pe reprezentanții ei. A urmat toastul substituitului la scaunul protopopesc din Arad a dlui Ștefan Ilicici care rostește în limba românească cele mai călduroase cuvinte la adresa C. N. R. și a reprezentanților de față. Accentuiază bunele relații din trecut dintre aceste două națiuni oprimate sub jug străin și relevează necesitatea ca ele să în viitor să muncească alături pentru realizarea idealului lor național. Salută călduros românii de față și le garantează toate sentimentele de prietenie și simpatie a națiunii sârbe.

În numele C. N. R. și a G. N. R. îi răspunde dl Dr. Alexa Boțioc mulțumindu-i pentru frumoasele manifestări de față și asi-

gurându-l ca Națiunea Română va contribui întotdeauna la bunul raport între aceste două națiuni scăpate din sclăvia veacurilor. Dl adv. George Tabacovici își începe toastul în limba sârbească și termină în cea maghiară pentru reprezentanții orașului Arad, la care răspunde prefectul Varjassy în limba franceză. În cuvinte bine simțite vorbește despre înțelegerea ce trebuie să domnească în viitor între popoare-zidite pe baze democratice.

Banchetul s'a terminat pela orele 4 d. a. în cea mai bună animație și armonie.

Căsătorie. *Letiția Șt. Suluțiu* de Cărpiniș din Abrud și *Remus C. Moldovan* — căsătorii.

Dela Murăș în spre Bănat. Din gara Aradului-nou și din Szöreg ai impresia că ești sau în apropierea unui câmp de război, sau într'o țară dușmană. Vei fi în aceste gări și apoi pe toate liniile încontinuu năcăjit de controlul sârbesc. Armata sârbă, care a împărțit Bănatul după divizii, a oprit cu ziua de 1 Dec. n. libera călătorie pe liniile Baziaș-Timișoara, Timișoara-Arad și Seghedin. Pe numitele linii vor confisca armele și orice alimente asupra cărora n'are călătorul legitimație.

O comisie făcând cercetare în gara din Szöreg a găsit 40 de saci plini cu epistoale și ziare, pe cari comandantul gării îi aruncase între șinele gării în zăpadă și noroi.

Prin împlinirea datoriei, numai printr'înșă, vor izbuti să-și susțină simpatia câștigată la popoarele apusene, iar nu prin fapte ca: oprirea fraților din Bănat la orice mișcare politică, și îngreunarea călătoriei și alimentației populațiunii dintre Murăș-Tisa și Dunăre.

Dispărând notarul Varga Károly din Șeicamare, din încredințarea celor 2 consilii naționale locale, român și săsesc, ca delegat al popoului, până la alte dispoziții, cu ziua de 30 Nov. a. c. a luat în mână administrația comunei părintele P. Morușca.

Necroloage. Jalnicii subscriși, cu inimă cerinită de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoșcuților, că prea iubitul, neuitatul și unicul nostru fiu *Romul Vasile Dragoș*, rigorozant în drepturi, a încetat diu vieată în vrâstă de 26 ani la 22 Nov. st. n.

— *Petru J. Comșa*, mare comerciant în Săliște, membru al tuturor instituțiilor noastre culturale și politice românești, și-a sfârșit zilele unei vieți petrecute în cinste și muncă neîntreruptă, înduioșat de vremile acestea de mărire națională, împărțit fiind cu sft. Taine după legea noastră românească, Sâmbătă în 10/23 Noemvrie în etate de 62 ani.

— *Aurelia Pop* nasc. *Coste*, preoteasă în Sighetul Silvaniei, după 8 zile de grele suferințe în 25 Nov. în anul 34 al etății, și-a dat bunul său suflet în mâinile Creatorului în Murăș-Oșorheiu.

Iuliu Halmes, dentist diplomat, care a lucrat timp de patru ani în atelierul militar al garnizoanei din Arad și a făcut temeinice studii asupra celor mai nouă rezultate pe terenul dentisticii și-a redeschis atelierul dentistic din Arad, str. Asztalos Sándor nr. 10. Ordonează dela orele 8 a. m. până la orele 6 seara.

Vin nou de vânzare dela 50 litri în sus. A se adresa lui *Toda Japa* — *Covăsintți*.

Dr. Ștefan Tămășdan praxa dentistică și-a început-o în Arad str. Józsefföherceg-u. 18 etajul II.

Notar penzionat, gr. or. român, deplin sănătos și treaz caută ocupațiune de cancelarie. Adresa la administrație.

Un pian frumos și bun se află de vânzare. Adresa la administrație.

Caut aspirant (aspirantă) cu maturitate gimnazială. Condițiile verbal. D. Banciu farmacist, Săliște (Szelistye).

SERVICIUL NOSTRU TELEGRAFIC.

Alba-Iulia, 2 Decembrie.

Dr. I. Maniu roagă să se dea prilej consiliului dirigent ca să depună jurământul în mâinile președintelui Marelui Sfat al Națiunii Române. D. Goldiș propune ca în acest scop ședința să fie suspendată pe 5 minute, ca să se hotărască formula jurământului. Redeschizându-se ședința P. S. Sa I. I. Papp provoacă pe membrii consiliului dirigent să păsească înaintea podiului din fața președintelui, pentru a depune jurământul. Dr. Oanea cetește lista membrilor și se constată că toți membrii consiliului dirigent sunt de față.

P. S. Sa d. episcop Papp provoacă pe membrii consiliului să ridice mâna în semnul crucei și să rostească după dsa textul jurământului. După depunerea jurământului, P. S. Sa Papp felicită pe președintele Gh. Pop de Băsești, îl binecuvântă, ca Dumnezeu să-i dea vieată îndelungată, să conducă cu bine afacerile neamului nostru. Președintele emoționat constată, că am ajuns la terminarea unui act mare, care a desgropat din iobăgia-i seculară neamul românesc. Aducem rugăciuni ferbinti către Dzeu, că a făcut să se poată săvârși acest act mare. Se adresează apoi către membrii Marelui Sfat, cu rugămintea, ca îndepărtându-se din Alba-Iulia, să-și îplinească sfânta datorință de-a informa poporul despre cele întâmplare și de a-i aduce la cunoștință hotărârile luate. Ieri, zice, și-a pus temelie, iar azi și-a clădit fericirea viitoare neamul românesc. Cumintiți de pățania dușmanilor noștri avem, pentru fericirea noastră viitoare, să urmăm porunca: ce tie îți place, altuia nu face. Mulțumește apoi tuturor și încheie ca și cu vorbele scripturei: Iaș cum slobozi Doamne pe robul tău, că am văzut mântuirea neamului meu. În urmă se aduce la cunoștință, că d. N. Iorga și-a trimis salutarea Marelui Sfat Național Român. După aceasta istorica ședință s'a încheiat cu urale.

La punerea sub tipar a ziarului nostru aflăm din știre autentică, că avangardele române au intrat în *Loveni*. Nainte de a intra armata română, un oficer român și francez a intrat în sat și a provocat locuitorii să păstreze liniște că n'are să li-se întâmple nimic.

Poșta redacției.

L. Alășianu în Giurgiu. Acum nu. Fiți însă cu răbdare încă vre-o două săptămâni, când îl veți revedea.

Subl. G. M. A întârziat; nu mai e actuală.

G. Halarevici, Viena. Tiparul aici e foarte scump. Ideia ce te preocupă sperăm s'o poți încurând înfăptui, în înțelegere cu organele chemate. Până atunci primim cu plăcere articoli de propagandă.

D. N. Bogsăg. Prea personal și de prea multă rușine, s'ar rușina și tiparul.

Redactor responsabil: **Dr. Sever Miclea.**
Editor responsabil: **Aurel Rusu.**

Pretul unui exemplar 30 fileri.